

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

«Принципи перекладу власних назв в романі Мо Яня "Червоний Гаолянь"»

***Кваліфікаційна робота на здобуття
освітнього ступеня «Бакалавр»***

студента IV курсу ОС «Бакалавр»

*спеціальності 035 «Філологія» / 035.06
«східні мови та літератури (переклад
включно)»*

*освітньої програми «Китайська мова і
література та переклад, англійська мова»*

Горюнова Олександра Олександровича

**Науковий керівник:
к. філол. н., асист. Нечипоренко Б. Ю.**

**Рецензент:
асист. Ракітіна М. І.**

«Допущено до захисту» Протокол
засідання кафедри Мов і літератур
Далекого Сходу та Південно-
Східної Азії
Протокол № 11 від 24 травня 2023 р.
Завідувач кафедри _____ доц. Ісаєва Н. С.

КИЇВ 2023

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ I. Термінологічний апарат та історія дослідження питання перекладу власних назв.....	5
1.1. Ономастика. Власні назви як феномен китайської культури.....	5
1.2. Дослідження власних назв у китайській та західній наукових парадигмах.....	11
1.3. Проблема класифікації власних назв в китайській мові.....	19
Висновок до Розділу I.....	22
Розділ II. Лексико-семантичні особливості перекладу та перекладацькі трансформації при перекладі власних назв у романі “Червоний Гаолян” Мо Яня.....	23
2.1. Роль та специфіка власних назв у романі “Червоний Гаолян” Мо Яня та їхня класифікація.....	23
2.2. Залучення перекладацьких трансформацій при перекладі власних назв у романі Мо Яня “Червоний Гаолян”.....	28
Висновок до Розділу II.....	37
Висновок.....	39
Використані джерела.....	41

Вступ

При перекладі іноземних текстів рано чи пізно виникає проблема правильної передачі власних назв. Імена персонажів літературних творів, різноманітні географічні назви, назви всіляких компаній – як передати точно звучання рідною мовою? Помилка може зіпсувати все враження читача про книгу, а неправильна передача назв у технічній документації може навіть спричинити неточності в подальшій роботі обладнання, до якого ця документація відноситься.

Як відомо, власні назви є однією з найбільших труднощів перекладу, оскільки завжди є носіями унікальної культурної інформації»[15]. Незважаючи на те, що, як пише К. Норд, на перший погляд, «для перекладу власних назв немає правил», кожен перекладач вдається до великої кількості прийомів для їх передачі [1, с. 193].

Важливим є спиратися на деякі загальні принципи, які б дозволили з мінімальними витратами та втратами передати власне ім'я в перекладі. Серед таких засад Д.І. Єрмолович [14], зокрема, називає принцип етимологічної відповідності, принцип обліку національно-мовної приналежності та історичної традиції імені, принцип збереження семантичного та прагматичного тотожності імені, принцип адаптації до граматичної системи приймаючої мови, принцип благозвучності та ін. зазначені рекомендації не можуть бути дотримані все одразу і в рівній мірі. У зв'язку з цим перекладачеві доводиться у кожному конкретному випадку вибудовувати систему пріоритетів, орієнтуватися на конкретну ситуацію та тематику, визначаючи ту чи іншу стратегію перекладу.

Актуальність нашої роботи вбачаємо у зростанні попиту та зацікавленості у іноземних колах до китайської культури, зокрема сучасної художньої літератури. Оскільки сфера впливу Китаю (не лише економічна та політична, але й культурна) розширюється, збільшується попит на якісні переклади китайських творів.

Новизна праці полягає в розборі відносно сучасного, але популярного у китайських колах роману Нобелівського лауреата, що розкриває важкі для Китаю події ХХ ст., та його перекладу.

Мета полягає в дослідженні перекладацьких прийомів та засобів, котрими послуговувався перекладач під час роботи над адаптацією оригінального китайського тексту.

Реалізація мети передбачає виконання наступних **завдань**:

- визначення поняття та основних завдань ономастики як науки про дослідження власних назв;
- розглянути проблему дослідження власних назв у різних наукових парадигмах;
- ознайомлення із класифікаціями власних назв та перекладацьких трансформацій;
- проведення аналізу оригіналу роману “Червоний Гаолян” та тексту його перекладу, виділення та порівняння особливостей власних назв на їхньому прикладі;

Об’єктом дослідження є власні назви, використані у романі Мо Яня “Червоний Гаолян”, написани

Предметом дослідження є перекладацькі трансформації, якими користується перекладач під час роботи над власними назвами оригіналу, проблеми та рішення, які приймає перекладач при роботі з текстом.

Матеріал дослідження — оригінал роману Мо Яня “Червоний Гаолян” [41] та переклад Н. Власової [9] .

Теоретичне знання праці полягає у систематизації знань про історію дослідження та загальну проблематику ономастики.

Практичне знання полягає у аналізі та порівнянні текстів оригіналу та перекладу, а також розширенні знань про перекладацькі методи та трансформації.

Розділ I. Термінологічний апарат та історія дослідження питання перекладу власних назв.

1.1. Ономастика. Власні назви як феномен китайської культури.

Власні назви, які використовуються в культурі та мові китайського народу, є особливим явищем. Аналізуючи цей феномен, ми можемо краще розуміти, як власні назви відображають зв'язок з китайською мовою та культурою, які причини спонукають до вибору певних імен, а також як вони функціонують у комунікативному та соціальному контексті. Аналіз етапів розвитку ономастики та наукових підходів до її вивчення допомагає відстежити багатовіковий процес вивчення власних назв, дає змогу зрозуміти, як сформувалася “сучасна призма” — наукові підходи, якими послуговуються науковці у своїх дослідженнях.

Сучасна ономастика - це комплексна наукова лінгвістична дисципліна, яка має своє коло проблем і методів. Ономастичні дослідження, виявляють шляхи міграції окремих етносів, виявлення місць їхнього колишнього проживання, встановлення більш давнього стану окремих мов, а також визначення мовних та культурних контактів різних етносів. [7] На сучасному етапі розвитку ономастики при вивченні власних назв використовуються наступні наукові підходи: лінгвістичний (фонетичні, морфологічні, семантичні та синтаксичні особливості власних назв; досліджуються їх структура, відношення до загальних лінгвістичних закономірностей та мовних систем); культурологічний (історичний контекст, символічне значення, співвідношення з культурними нормами та цінностями; досліджуються соціокультурні виміри використання власних назв); антропологічний (практика надання імен, ритуали та звичаї, пов'язані з власними назвами; досліджуються соціальні функції імен, їх роль у формуванні соціальних зв'язків, статусу та ідентичності людини); психологічний (сприйняття, емоційний зв'язок та асоціації, пов'язані з іменами; досліджується вплив власних назв на індивідуальну та групову психологію, а також їх відображення в мовних та культурних практиках) [35].

Як визначає науковець О.І. Фоякова, під власними назвами чи онімами, ми розуміємо «універсальну функціонально-семантичну категорію іменників, особливий тип словесних знаків, призначений для виділення та ідентифікації одиничних об'єктів (живих і неживих), що виражають поодинокі поняття та загальні уявлення про ці об'єкти в мові, мовленні та культурі народу». [35] Власні назви включають у себе назви географічних об'єктів, історичних подій, міфологічних персонажів, предметів культури та багато іншого. Китайська мова, з її ієрогліфічною системою письма, надає можливості для творчого та символічного використання цих назв. Кожна власна назва носить у собі інформацію, що відображає культурну спадщину, історію та цінності китайського народу. [11]

Цей підрозділ присвячений різним аспектам ономастики в китайській культурі, зосередившись на значенні власних назв та їх впливі на китайське суспільство. Це дозволить нам краще зрозуміти глибинні зв'язки між мовою, культурою та ідентичністю, а також розкрити особливості китайського менталітету через аналіз власних назв.

За більш раннім визначенням, наданим енциклопедом Міхельсоном у другій половині XIX ст., ономастика — це вчення про значення та утворення імен [26], але наразі термін є застарілим та лінгвісти не рекомендують використовувати це визначення. Натомість, у сучасній вітчизняній лінгвістичній практиці використовується визначення Подольської Н. В.. Лінгвістка характеризує ономастику як “розділ мовознавства, який вивчає будь-які власні назви, історії їх виникнення та трансформації протягом тривалого часу” [28]. У більш вузькому значенні, це “власні назви різних типів, сукупність ономатичних слів — ономатичної лексики”. Предметом вивчення цього розділу є онім, який слугує своєрідним “маркером” для виділення предмета, який він називає, серед інших предметів.

Ономастика вивчає особливості функціонування власних назв, а отже, має свій матеріал і методику вивчення. Саме тому вона й визнається самостійною дисципліною. У цьому відрізняється комплексністю свого предмета дослідження. Переважає в ономастиці лінгвістична складова, оскільки кожне ім'я – це слово, та інформація про кожне ім'я «добувається» за допомогою лінгвістичних засобів. Крім лінгвістичної, вона включає також етнографічну, історичну, географічну, соціологічну, літературознавчу складові, які допомагають лінгвісту виділяти специфіку об'єктів і традиції, пов'язані з їх ім'ям. В ономастичних дослідженнях використовуються дані археології, історії матеріальної та духовної культури, біології, логіки, теології, психології, філософії і т.д. Все це виводить ономастичну проблематику за рамки однієї лише лінгвістики і надає відомої самостійності комплексу складових її компонентів [4; 7].

Ономастика має широкий спектр додатків та застосувань. У лінгвістиці вона вивчає фонетичні, морфологічні та семантичні особливості власних назв, а також їх вплив на мовну систему та комунікацію. У культурології ономастика допомагає зрозуміти цінності, звичаї, релігійні та культурні аспекти суспільства через імена людей та місць. У топоніміці ономастика вивчає імена місць та їх зв'язок із географією, історією та культурою регіону.

Ономастика посідає важливе місце у вивченні мови з кількох причин :

1. Культурне розуміння: вивчення ономастики дозволяє поринути у культуру, історію та традиції народу, чия мова вивчається. Власні імена нерозривно пов'язані з культурним і соціальним середовищем, в якому вони виникають. Ономастика допомагає краще зрозуміти цінності, звичаї та символіку, які притаманні цій культурі.

2. Лексичне збагачення: ономастика надає унікальний набір лексичних одиниць, який може розширити словниковий запас і збагатити мовні навички. Власні імена

можуть включати нові слова, фрази або скорочення, які відображають специфічні аспекти культури та історії.

3. Фонетичні та граматичні аспекти: ономастика вивчає та аналізує звукову структуру та граматичні особливості власних назв. Це може допомогти у розумінні фонетичних та граматичних правил мови.

4. Соціолінгвістичні аспекти: ономастика може бути корисною для вивчення соціолінгвістичних аспектів мови. Власні імена можуть відображати соціальний статус, етнічну приналежність та інші аспекти особистості або суспільства. Вивчення ономастики допомагає розібратися в соціокультурних факторах, які впливають на вибір та використання імен.

5. Комунікативні навички: вивчення ономастики сприяє покращенню комунікативних навичок у мові. Вміння правильно вимовляти, використовувати та розуміти власні назви допомагає встановити більш глибокий зв'язок з носіями мови, покращити взаєморозуміння та налагоджувати більш ефективне спілкування. [24]

За класифікацією, наданою французько-канадським лінгвістом Ж.-П. Віне, до основних типів власних назв відносяться такі: імена людей (антропоніми), географічні назви (топоніми) в тому числі назви водних об'єктів (гідроніми), прізвиська тварин (зооніми), власні імена окремих рослин (фітоніми), назви зон і частин Всесвіту (космоніми) і т. д. Залежно від типу досліджуваних імен ономастика як наука поділяється на приватні області, серед яких найбільш вивченими є антропоніміка, топоніміка, гідроніміка. Також, до власних назв відносяться й не тільки матеріальні речі, але й щось духовне, придумане та присвоєне людиною: імена богів — 盘古 Пань Гу, 女娲 - Нюйва; імена літературних та фольклорних героїв 孙悟空 - Сунь Укун, Цар Мавп [8].

Кожен індивід належить до конкретної національної культури, що містить у собі національні традиції, традиції, мову, історію, а також літературу. Будь-яка держава має власні характерні риси, що склалися століттями і які накладають певний

відбиток на формування будь-якої мови. У світі наша мова регулярно збагачується новими запозиченнями. Важливу роль даній лексичі грають саме власні назви.

Власні назви у китайській культурі є феноменом, багатим символікою, історією та культурною значимістю. Вони є відображенням китайської ментальності та традицій. Розглянемо це явище на прикладі наступних антропонімів: прізвище Цзін (金) означає "золото" або "метал". У китайській культурі золото асоціюється з багатством, довголіттям та благополуччям, тому прізвище Цзін висловлює побажання процвітання та успіху. Прізвище Лі (李) також дуже поширена серед китайців. Ієрогліф "李" можна перекласти як "слива" (дерево або плід) і уособлює шляхетність, скромність та повагу. Прізвище 李 тісно пов'язане з історичними та літературними постатями, такими як 李白 Лі Бай (поет з династії Тан) та 李世民 Лі Шимін (імператор Династії Тан), що надає йому додаткового значення та престижу.

[10]

Але не тільки в антропонімах відображається китайський менталітет. Топоніми є дуже поширеними та яскравими прикладами власних назв. Пекін (北京) - це географічна назва, яка уособлює столицю Китаю. Слово "Пекін" буквально означає "північна столиця". Назва має величезне історичне та культурне значення, оскільки Пекін є центром політичної, культурної та історичної спадщини Китаю. Це місто з багатими традиціями, пам'ятками архітектури та важливими історичними місцями, такими як 故宫 Заборонене місто та 万里长城 Велика Китайська стіна.

Вивчення китайської ономастики привертало увагу багатьох вчених та дослідників як у Китаї, так і за його межами. Найвидатнішими з-поміж дослідників цього явища у китайських наукових колах є:

1. 刘元 Лю Юань - видатний китайський лінгвіст та мовознавець. Він відомий своїм внеском у вивчення китайської мови та її діалектів, а також у галузі фонології та історичної лінгвістики. Дослідник розробив класифікацію китайських фамільних

знаків за семантичною ознакою. Він ділить прізвища на три групи: прізвища з прозорою семантикою, прізвища з втраченою семантикою та прізвища, семантика яких корелює із семантикою омофонічних знаків. [39]

2. 石立坚 Ши Ліцзян - китайський вчений та лінгвіст, що спеціалізується в галузі фонетики та фонології китайської мови. Він також відомий своїми дослідженнями в галузі зіставної фонології та тибетології, проводить дослідження в області власних назв, а також вивчає зв'язок між іменами та культурою Китаю. Науковець систематизував власні назви китайської мови, виділивши 6 основних класів та їхні підкласи [40; 60-61].

3. 張家麟 Чжан Цзялінь - дослідник китайських імен. Він перший встановив приблизну кількість антропонімів у китайській мові, проаналізувавши найбільші антропологічні словники («中国姓氏大全 Zhōngguó xìngshì dàquán» - «Повний збір відомостей про китайські прізвища»; «中国姓氏汇编 Zhōngguó xìngshì huìbiān» - «Збір китайських прізвищ» та ін.)

Вивчення ономастики китайських імен дозволяє нам поглибити наше розуміння культурних цінностей та соціальних відносин, які вони відображають. Власні імена в Китаї не тільки передають інформацію про особистість або місце, але також часто мають символічне і філософське значення. Вони можуть відображати чесноти, бажані якості, зв'язок із природою або виражати ідеали та цінності, епохальні події, ідеали та вчення, які впливають на повсякденне життя та мислення людей.

Таким чином, вивчення власних назв в контексті китайської мови є важливим і актуальним дослідженням, яке допомагає нам краще розуміти культурну спадщину, соціальні норми та цінності Китаю через аналіз цього феномену. Це доповнює наше розуміння культурного контексту та розкриває унікальність китайського мовно-культурного простору. Наукові підходи до вивчення власних назв, такі як лінгвістичний, культурологічний, антропологічний та психологічний, розкривають

різнібічні аспекти цього питання. Вони допомагають нам краще зрозуміти взаємозв'язок між мовою, культурою та ідентичністю.

1.2. Дослідження власних назв у китайській та західній наукових парадигмах.

Паралелізм мови та мислення і водночас їхня розбіжність завжди були предметом дискусій. Одне з головних питань взаємовідносини мови та мислення – зв'язок слова та поняття, а саме чи служать власні назви виразом поняття? Питання про природу імен з часів античності привертало увагу філософів, логіків і лінгвістів. Платон, Аристотель, Р.Декарт, Дж. Локк, Т. Гоббс, Б. Рассел та багато інших міркували про походження мови та істинності імен. У IV ст. до н.е. розвивається суперечка з двох теорій - походження імен «за природою» та «за погашенням». Прихильник першої теорії - давньогрецький філософ Платон стверджував, що слова відображають природу предметів, що ними позначаються, проте на противагу йому Аристотель вважав, що ім'я виникає лише тоді, коли стає знайомим і семантично лише «за договором» [3; 67]. У час суперечки про походження імен не згасає, а розвивається з новою силою.

Відсутність єдиної, загальноприйнятої концепції власних назв багато в чому пояснюється різницею вихідних положень та методів їх творців, а також тим, що пошуки велися часом у діаметрально протилежних напрямках [32; 88]. Розглянемо найвідоміші сучасні трактування ВН:

1) Логічне спрямування (Дж. Мілль, А. Гардінер, Л.А. Реформатський):

З погляду представників логічного позитивізму, ВН - це слово (група слів), усвідомлюване як вказує на об'єкт, з якими воно співвідноситься виключно за допомогою дистинктивного звучання, безвідносно будь-якого значення, що властиво цьому звуковому комплексу або придбаного ним через асоціацію із зазначеним об'єктом [2; 32]. Таким чином, на думку логіків, власні назви – це асемантичні субститути, які не мають сигніфікату.

Однак логіки не мали в своєму розпорядженні достатній мовний матеріал. Приклади, якими вони оперували, були достатньо випадковими. Наприклад, у Г. Бертельсена знаходимо визначення власного імені як категорії, що не має артикля в однині [31; 89]. Це формулювання показує, що мови, які не мають категорії артикля, автором ігнорувалися.

2) Когнітивна лінгвістика (О. Есперсен, М. Бреаль, А.В. Суперанська)

«Антропоцентризм сучасного мовознавства, зумовлений інтересом людини до себе, зробив проблему власних назв по-новому актуальною», зазначає Є.А. Хамаєва [36; 45]. З'явилися нові підходи до проблеми сутності ВН. Нині дедалі більше лінгвістів визнають ІС повноцінним мовним знаком [Боровикова 2010, 14].

На думку датського лінгвіста О. Есперсена, ВН являє собою мовний знак, який нарівні з загальним ім'ям має і денотат, і сигніфікат. Сигніфікат ВН – це та інформація, яку можна витягти з імені у відриві від реального носія. Що стосується антропонімами, це одухотвореність, національність, стать, приналежність до певної історичної доби, вік [Єрмолович 2001, 18]. Однак слід зазначити, що сигніфікативна роль ВН є другорядною. Центральний компонент лексичного значення ВН – коннотат. Це емоційне, оцінне чи стилістичне забарвлення мовної одиниці узуального (закріпленого у системі мови) чи окказионального характеру. Кожне ім'я обростає масою конотацій, асоціацій. Цей ступінь семантичної навантаженості варіюватиметься залежно від включеності людини у певний культурний/історичний контекст.

Отже, у значенні ВН, з погляду представників когнітивної лінгвістики, домінує прагматичний компонент, тобто. вони мають яскраво виражений емоційно-оцінний характер, мають яскраву національно-культурну семантику. У зв'язку з цим щодо власних назв приділяється велика увага позамовним чинникам - культурному і соціальному контексту.

Розглянувши трактування, що існують у науці, сформулюємо основні відмітні ознаки ВН. «Існує ряд корінних відмінностей власних назв від номінальних імен, зокрема тісніший зв'язок імені з об'єктом, безпосередність цього зв'язку, тоді як зв'язок імені номінального з предметом здійснюється через поняття» [4, 12]. Аналогічних поглядів дотримується А.В. Суперанська, на думку якої основні відмітні ознаки ІС полягають у наступному:

- 1) ВН дається індивідуальному об'єкту, а чи не класу об'єктів, мають загальну характерну рису;
- 2) Об'єкт, що називається за допомогою ВН, завжди чітко визначений, обмежений, окреслений;
- 3) Ім'я не пов'язане безпосередньо з поняттям і не має на рівні мови чіткої та однозначної конотації;
- 4) ВН не мислиться поза зв'язком з іменованим їм об'єктом. Без денотату немає імені, оскільки ВН лише тоді здійснюють комунікативну функцію, коли вони пов'язані з денотатом і цей денотат відомий учасникам мовної ситуації [31; 325].

Навпаки, загальна назва дається класу об'єктів, мають спільну рису, що дозволяє іменувати все які входять у клас об'єкти і тим самим словом. ЗН завжди пов'язана з одним або декількома поняттями (дерево – дерево, що росте і деревина), завдяки чому має одну або кілька чітких і досить постійних конотацій.

Зазначимо, що теоретична ономастика прагне виявлення універсалій у функціонуванні ВН у всіх мовах, проте більшість європейських авторів при аналізі спираються на матеріал рідної мови. Ми дотримуємося думки про те, що розглядаючи ВН у неєвропейських мовах, необхідно враховувати їхню специфіку.

Так, у китайській мові з ізолюючим строем граматики та наявністю ідеографічної писемності кількість імен із прозорою внутрішньою формою прагне абсолютної більшості. «Ізолюючий лад мови стирає можливі морфологічні відмінності між ІС та ІН, і визначити належність слова до одного чи іншого класу поза контекстом стає

неможливим» [36; 27]. Наприклад, зовнішня форма китайського антропоніма 白雪 Bái Xuě Бай Сюе повністю збігається з формою номінального словосполучення 白雪 bái xue 'білий сніг'. Кордон між ВН та ЗН в ізолюючих мовах рухома і «до певної міри умовна» [33; 374].

Специфіка вивчення антропонімів у китайській мові у тому, що дослідник неспроможна обмежуватися лише лінгвістичними даними. Для того щоб відрізнити китайську ВН від омонімічного номінального словосполучення, необхідно залучати екстралінгвістичні методи та проводити аналіз денотату.

Представників філософських шкіл Стародавнього Китаю також хвилювала проблема співвідношення «імен і реалій» (співвідношення імен 名 *míng* до позначеної ними дійсності 实 *shí*) [34; 28]. Так, Конфуцій писав про «виправлення імен» «正名» *zhèngmíng* – необхідну для політико-адміністративного управління вимогу адекватності реального номінального.

Основи концепції 正名 *zhèngmíng* викладені в трактаті «Луньюй»: «Якщо імена неправильні, то слова не мають під собою підстав. Якщо слова немає під собою підстав, то справи що неспроможні здійснюватися». Конфуціанський філософ Дун Чжуншу у своєму творі «Раса літопису Чунь Цю» писав: «Суть управління Піднебесної полягає в тому, щоб досягти здатності виділяти головне. Суть виділення головного у тому, щоб глибоко досліджувати імена і назви, бо ім'я – це зовнішній вияв істоти речі» [30; 119].

Проблематикою імен займалася і філософська школа 名家 *Míngjiā* Мін-цзя. Один із найвідоміших її представників Гунсунь Лун підкреслював стійкість, конкретність та сутнісний характер зв'язку понять із реаліями. Найбільш відомий його афоризм – 白马非马 *báimǎ fēi mǎ* «білий кінь не є кінь». Цей спосіб аргументації заснований на аналізі мови та співвіднесенні мовних виразів з немовними сутностями [12; 231].

Відповідно до уявлень філософської школи 墨家 Mòjiā Мо-цзя, дійсність (об'єктивна реальність) визначає поняття, а поняття (у філософському сенсі) відображає дійсність. Сюнь-цзи, навпаки, писав: «назви встановлюються угодою і закріплюються звичаєм», тобто немає початкового зв'язку між назвою та реальністю, назва дається людьми за домовленістю, а потім його звичне вживання стає правильним [12; 236].

Давньокитайський філософ Мо-цзи, засновник вищезгаданої школи Мо-цзя, зробив одну з перших спроб розділити імена на класи в залежності від ступеня. Мо-цзи виділяв три класи імен: 大名 dà míng 'загальне ім'я' – ім'я, що відноситься до всіх готівкових реалій, наприклад 物 wù 'рiч'; 类名 lèi míng 'родове ім'я' – ім'я, що позначає деякий ряд реалій, наприклад 马 mǎ 'кінь'; 私名 sī míng 'приватне ім'я' - виражає гранично конкретне одиничне явище, наприклад, будь-які ВН [36; 79].

Найбільш значним стало виділення класу «приватних» і «родових» імен, пізніше співвідносних деякими вченими з імені загальними і власними іменами. Проте А.І. Кобзєв зазначає, що у Мо-цзи співвідношення між приватним і родовим ім'ям представлено як однопорядкове. Автор приходить до висновку, що основна для європейської філософії проблема стрибка від конкретних об'єктів до ідеальних сутностей (поняттям) тут не ставиться, і все зводиться до кількісних характеристик (квантифікації) класів, що позначаються: приватне ім'я виражає одиничність, родово - множинність [16; 120].

Далі розглянемо, як тема ВН висвітлювалася у лінгвістичних дослідженнях китайських авторів. «Протягом століть китайська мова вивчалася лише китайцями і для китайців, і фактично до кінця ХІХ століття такі дослідження взагалі проводилися ізольовано, без будь-якого вирішального впливу ззовні, тому доцільно говорити про китайську лінгвістичну традицію, не менш давню і значущу, ніж наприклад, антична. Для другого етапу розвитку китайської лінгвістичної традиції

(після 1898 р.) характерне насильницьке перенесення категорій європейського мовознавства китайською мовою та «припасування» останнього під стандарти флективних мов» [20; 17]. І нарешті, на етапі до вивчення китайської мови стали застосовуватися нові методи лінгвістичного аналізу, спрямовані виявлення специфічних особливостей, а чи не уподібнення мови певним стандартам.

Подивимося, як змінювалися погляди китайських лінгвістів на проблему ВН у мові. «Характерною рисою китайської лінгвістичної традиції до кінця XIX є зосередження уваги на письмовій літературній мові – веньяни, а також вивчення переважно проблем, пов'язаних з лексикологією, лексикографією та фонетикою» [20; 18]. Багато в чому така вузька спрямованість досліджень пояснюється тим, що китайська мова ніколи не була однорідною, тому питання уніфікації норм, проблеми співвідношення писемного та усного мовлення ніколи не втрачали своєї актуальності. Граматика, зокрема виділення частин мови, меншою мірою цікавила китайських учених, загальних досліджень, подібних до граматики Пор-Рояля, до 1989 р. не було взагалі. «У середні віки в наукових працях починають фігурувати терміни 实词shící 'реальні слова' (тобто слова з речовим значенням) і 虚词xūcí 'порожні слова' (тобто слова, у яких речове значення відсутня)» [20; 20]. На тривалий час вивчення та класифікація «порожніх слів» стає найважливішим напрямом у граматичних дослідженнях, у своїй вивченню «реальних слів» уваги мало приділялося.

1898 став переломним у розвитку китайського мовознавства, оскільки саме цього року в Шанхаї вийшла перша граматика, орієнтована на європейські лінгвістичні стандарти - «马氏文通» Mǎshì wéntōng «Граматичний компендиум пана Ма». Її автор Ма Цзяньчжун - відомий громадський діяч, перекладач, який здобув освіту у Франції, а тому перебував під великим впливом західної лінгвістичної думки. До появи граматики Ма Цзяньчжуна у Китаї був книг з граматики і існувало поняття «частини промови», зокрема була відсутня і категорія власних назв. У

«Граматичному компендіумі» класи слів виділялися за зразком західних граматики, тому в ній були присутні ті ж вісім класів слів, що і в англійській граматиці: , 副字 fùzì 'категорія стану' (прислівники), 介字 jièzì 'прийменники', 连字 liánzì 'союзи', 助字 zhùzì 'допоміжні слова' і 叹字 tànzì 'міждоміття' [6; 41]. Однак, незважаючи на те, що Ма Цзяньчжун виділяє іменники, про розподіл на імена загальні та власні в його граматиці не згадується [37; 149].

Не торкається проблема ВН і в першій з граматики китайської мови, орієнтованих вже не на письмову, а на розмовну мову байхуа - «新著国语文法» Xīnzhe guóyǔ wénfǎ «Нова граматика державної мови» (1924 р.) відомого лінгвіста Лі. Однак саме Лі Цзіньсі вперше висловив думку про те, що частини мови китайської мови не можуть бути виділені, якщо виходити із самого слова; визначення часткової приналежності слова необхідно враховувати його позицію у реченні, його функції. Справді, багато китайських ВН за відсутності контексту вживання неможливо відрізнити від загальних слів і словосполучень (пор.: антропонім 文章 Wén Zhāng Вен Чжан і апелятив 文章 wénzhāng 'стаття').

Багато нового на вирішення питання про розмежування частин промови дають роботи китайсько-американського лінгвіста, родоначальника сучасного китайського мовознавства Чжао Юаньженя (1968). «Він розділив слова китайської мови на 15 класів, серед яких окремо виділялися іменники, власні імена та слова зі значенням місця (топоніми)» [6; 4].

Щодо думки сучасних китайських лінгвістів, то більшість із них визнає існування власних назв, проте питання з виділенням ВН у китайській мові ще не вирішено остаточно. Аналіз літератури китайською мовою свідчить про те, що на даний момент у китайській лінгвістиці питання вивчення ВН є актуальним та дискусійним, зокрема, це підтверджується неоднорідністю термінології у цій галузі. Так, термін ономастика в китайській мові представлений декількома варіантами -

专名学zhuānmíng xué 'наука про власні імена', 命名学mìngmíng xué 'наука про іменування', 人名地名研究rénmíng dì míng yánjiū 'дослідження в області ан. На думку Е.А. Хамаєва, саме термін 专名学zhuānmíng xué є найбільш вдалим, так як у веденні ономастики, як відомо, знаходяться всі категорії ВН, а не тільки антропоніми та топоніми [37; 150]. Термін 专名学zhuānmíng xué 'наука про власні імена' можна розділити на три значущих елементи 专zhuān спеціальний, окремий, особливий 名 míng 'ім'я', 'назва', 'найменування' і 学xué 'наука'. Таким чином, китайський термін 专名学zhuānmíng xué 'наука про власні імена' можна буквально перекласти як наука про спеціальні імена. Термін 命名学mìngmíng xué 'наука про іменування' складається з елементів 命名mìngmíng 'нарікати', 'давати ім'я' і 学xué 'наука'. Цей термін, вважає Е.А. Хамаєва, швидше співвідноситься з європейським терміном ономазіологія – теорія номінації, об'єктом якої є не ВН, а особливості процесів називання, номінації, яким у Китаї традиційно приділяється велика увага [37; 150]

Отже, китайська мовознавча традиція розвивалася особливим, відмінним від європейського шляху. Серед китайських лінгвістів досі немає єдиної думки щодо критеріїв виділення частин мови, розходяться погляди вчених і статус власних назв у мові. Крім того, у китайській ономастиці переважний розвиток отримали прикладні аспекти у вигляді рекомендацій щодо вибору імені, тоді як теоретичний аспект вимагає подальшого опрацювання.

Таким чином, результати досліджень власних назв в обох парадигмах мають важливе значення для лінгвістики та соціології. Західні дослідження допомагають зрозуміти лінгвістичні закономірності та загальні принципи іменування, тоді як дослідження в китайській традиції роблять цінний внесок у вивчення культурної та соціальної ідентичності, історичної пам'яті та колективної свідомості. Взаємодія та обмін між китайською та західною науковими парадигмами є важливими для

глобального розвитку досліджень власних назв. Об'єднання різних підходів та методологій може призвести до більш глибокого розуміння власних назв у різних контекстах та збагачення наукових теорій та практик.

1.3. Проблема класифікації власних назв в китайській мові.

Проблема класифікації власних назв у китайській мові є складною і неоднозначною. Це пов'язано з особливостями китайської писемності, граматики та культурного контексту.

Одна з основних проблем полягає в тому, що в китайській мові немає явної різниці між іменами власними та загальними іменниками, оскільки деякі власні імена і загальні можуть бути перетворені один в одного, межа між деякими власними і загальними назвами часто не очевидна. Щоб визначити, що перед нами власна назва, потрібно звернутися до контексту, в якому ця назва використовується.

За поданням деяких китайських вчених (Люй Цянь (吕倩), Ван Шаосін (王绍新), Ян Сун (阮松)), на ранніх стадіях розвитку мовного виробництва не було різниці між власними і загальними назвами. Усі назви були власними. Пізніше почало формуватися родове ім'я. Багато імен, що використовуються сьогодні, є похідними від загальних імен. Отже, межа між власними та загальними назвами іноді не очевидна. Деякі власні імена також можуть використовуватися як номінальні імена. Так, наприклад, слово, що називає особливий тип одягу - це "中山装" ("одяг Чжуншань" або "Суньятсенівка"). Передісторією виникнення цієї власної назви, що виступає як загальна, є ім'я творця цього типу одягу пана Сунь Чжуншаня (інше його ім'я Сунь Ятсен). «Суньятсенівка» служить дипломатичною формою в КНР, її носять з 1949 року та до цих пір всі видні політичні діячі Китаю.

Відомий китайський лінгвіст Ши Ліцзянь (石立坚) у своїй статті "Поговоримо про власні імена", яка була опублікована в китайському науковому журналі "Мовні

дослідження", пише, що "в китайській мові власне ім'я - це єдине поняття або явище".

Розмірковуючи про природу власних назв в китайській мові, він говорить про «глибоке розуміння цього мовного явища в європейській лінгвістичній науці і викладає складну концепцію китайського власного імені та її наукове розуміння в історичному розвитку» [40; 60-61].

Ши Ліцзянь говорить про те, що власна назва також може бути реченням, такою як назва книги, наприклад, у китайській культурі «Червона зірка сяє в Китаї» або в українській культурі «Як гартувалася сталь». Фраза чи цілу пропозицію можуть виступати як власне ім'я в назві фільмів, в китайській культурі це, наприклад, “我了解他” (“Я знаю його”), в українській культурі це, наприклад, “Самотня жінка бажає познайомитися”.

Хоча власні назви важко класифікувати, на думку Ши Ліцзяня, їх можна умовно поділити на такі категорії, всередині яких можна виділити додаткові типи.

1. Антропоніми - певне індивідуальне ім'я, яке має життя або вважається живим, наприклад, ім'я людини або ім'я примари, приклади: 李白 (Лі Бай), 阎王 (Янь-ван). Етнонім, племінне ім'я, племінне ім'я та жителі певного місця тощо, можна розглядати як загальне ім'я людини, яка також належить до цієї категорії власних назв, приклади: «汉族» («Хань»), «神农部落» («Шеньнун»), «莫斯科人» («Москвич»).

2. Топоніми або назви місць, де відбувалися історичні або легендарні події, назви континентів, країн, річок та озер, гір, лісів та парків, вулиць та площ та всі назви будівель, що мають значення важливості свого розташування, наприклад: «京城» («Цин Чень» – столиця стародавнього Китаю), «青丘山» («Цінцю» – назва гори в Китаї), «黄河» («Хуанхе» – назва річки у Китаї).

До цієї ж категорії власних назв у китайській культурі належать назви зірок і сузір'їв у космосі, наприклад: «水星» («планета Меркурій»), «巨蟹座» («сузір'я Рак»).

3. Назва музичних чи літературних творів, назва творів мистецтва живопису чи скульптури, наприклад: «离骚» («Лісао» – назва китайської класичної поеми, автор Цюй Юань), «京剧» («Пекінська опера»), «五牛图» (колекція живопису китайської династії Тан, яка нині зібрана у Палацовому музеї в Пекіні), «梁祝» («Лян Чжу» – назва музичного твору для скрипки).

4. Назви організацій (установ), таких як: фабрики, школи, спільноти, компанії, лікарні, станції, газети, агенції новин, а також назви різних міжнародних організацій, наприклад: «旺旺集团» («компанія Ванван»), «清华大学» («Університет Цінхуа»), «北京大学人民医院» («Народна лікарня Пекінського університету»), «上海电视台» («Шанхайська телевізійна станція»).

5. Назва історичної події, наприклад, назва війни, назва кампанії, назва повстання, назва революції тощо, приклади: «鸦片战争» («Опіумна війна»), «南昌起义» («Повстання Наньчан»), «九一八事变» («Інцидент 18 вересня»).

6. Інші власні імена, такі як конкретне ім'я: 1) назва літака та корабля та ін., наприклад: 冯如一号 (Фен Ру-1), 东风号 (Дунфен). 2) Назва мови, наприклад: «汉语» («Китайська мова»), «乌克兰语» («Українська мова»). 3) Назва соціального статусу людини, наприклад: «先进个人» («Передова людина»), «优秀教师» («Хороший вчитель»). 4) назви теорем та законів, наприклад: «倾股定理» («Теорема Піфагора»), «欧姆定律» («Закон Ома»); 5) назва релігії, приклади: «佛教» («Буддійська релігія»), «基督教» («Християнство»); 6) назва історичної доби, приклади: «唐朝» («династія Тан»), «宋朝» («династія Сун») і т. д. [Ши Ліцзян 1987: 24-25].

Лі Цзіньсі (黎锦熙) зазначив, що іменник, який виступає в ролі власної назви «є унікальним ім'ям для когось або чогось, хоча воно не універсальне в тому ж типі людини або речі». Він розділив усі власні імена на шість категорій: ім'я людини, назву групи організації, назву місця, назву національної групи, назву історичного періоду та назву книги [19; 125–145].

Загалом, проблема класифікації власних назв в китайській мові потребує уважного вивчення та обговорення. Через невелику кількість робіт науковців у галузі класифікації власних назв сучасної китайської мови, можна говорити, що відкриваються широкі перспективи у дослідженні цього напрямку. Розробка більш точних та систематичних методів класифікації власних назв може допомогти в лінгвістичних та соціокультурних дослідженнях, пов'язаних з китайською мовою та культурою.

Висновок до Розділу I.

Інтерес до визначення закономірностей сприйняття та розуміння власних назв в міжкультурній комунікації узгоджується з уявленням про те, що крім знання мови (її лексичного та граматичного складу) потрібне знання історичних та етнічних особливостей культури мови, що вивчається. Власні назви є важливим феноменом китайської культури, оскільки вони несуть у собі значимість та історичну спадщину.

У цьому розділі дослідження було проаналізовано термінологічний апарат, пов'язаний із проблемою перекладу власних назв. Нами проведено історичну реконструкцію розвитку цієї проблеми, починаючи з ранніх етапів досліджень до сучасних підходів.

Також, нами було визначено основні проблеми, з якими може стикнутись китайська ономастика на сучасному етапі, а саме відсутність чіткої системи класифікації та відмежування між власними назвами та загальними іменниками, що

створює складнощі при перекладі та дослідженні. Ця проблема потребує додаткових досліджень та розвитку методів класифікації власних назв в китайській мові.

Було наведено різні точки зору на питання визначення та класифікації власних назв, які представлені у східній (конкретніше, китайській) та західній наукових парадигмах. Кожна з них має свої особливості та підходи, що сприяє розширенню наукового розуміння цього питання. Проте проблема перекладу власних назв залишається актуальною і викликає багато дискусій у сучасній лінгвістиці та перекладознавстві. Зміни в культурі, технології та глобалізації призвели до появи нових викликів у перекладі власних назв, що вимагають подальших досліджень та розробки нових підходів.

Розділ II. Лексико-семантичні особливості перекладу та перекладацькі трансформації при перекладі власних назв у романі “Червоний Гаолян” Мо Яня.

2.1 Роль та специфіка власних назв у романі “Червоний Гаолян” Мо Яня та їхня класифікація.

Крізь багато століть Китай доніс до наших днів літературну спадщину, яка збагатила світову культуру. У країні, яку населяють 1,3 мільярда людей, здобути національне визнання – непросте завдання. Не забуваючи історичних традицій рідної літератури, китайські письменники сьогодні все більше пишуть про капіталістичне, орієнтоване на споживання, суспільство. На їхніх очах, неймовірно швидкими темпами, Китай урбанізувався та модернізувався. Їхні твори демонструють постреволюційне мислення молодого покоління Китаю, стурбованого складними соціальними проблемами, скандалами у поп-культурі, культурою споживання, грошима і т.д.

На цьому фоні виділяється фігура 莫言 Мо Яня, одного із найвидатніших китайських письменників, який відображає у своїх творах нещодавній важкий

період в історії країни. У 2012 році він став лауреатом Нобелівської премії. Народився письменник з ім'ям Гуань Моє (管谟业) у 1955 році в китайській провінції Шаньдун. Мо Янь – псевдонім, який перекладається як «сказати нічого» чи «не говорити».

"Червоний Гаолян" є епічним романом, що розповідає історію сім'ї у сільській місцевості Китаю в період з кінця 1920-х до середини 1970-х років. Роман охоплює кілька поколінь та висвітлює різні історичні події та соціальні зміни, що відбуваються в Китаї в цей період. Основним символом роману є червоний гаолян - технічна культура, яка росла на малій Батьківщині автора. Образ рослини символізує достаток та надію на краще життя. Історія сім'ї та їх взаємини на фоні політичних потрясінь, воєн та соціальних переміщень створюють портрет життя в Китаї того часу.

"Червоний Гаолян" досліджує теми любові, сім'ї, жертвності, віри та життєвих устремлінь. Роман підкреслює складності та протиріччя життя в сільській місцевості Китаю, а також вплив політичних та соціальних подій на звичайних людей. Цей роман Мо Яня здобув широке визнання як у Китаї, так і за кордоном. У 1988 році він був екранізований і став популярним фільмом, який також здобув міжнародне визнання.

Система власних назв відіграє важливу роль для розуміння, осмислення та сприйняття романів. Мо Янь, як талановитий автор та філолог, чудово розумів, що написання художнього твору включає роботу над багатьма деталями, не тільки над сюжетом, персонажами, локаціями, а й над їх назвами та іменами. Правильно підібрані власні назви дозволяють не тільки назвати конкретне явище або об'єкт, але й дати про нього певну додаткову інформацію, яка часто є тим фактором, який викликає у читачів певні емоції та почуття. Ці емоції та почуття впливають на сприйняття художнього твору, дозволяючи читачам оцінити його багатогранність.

Власні назви в “Червоному Гаоляні” представляють собою одну зі складових, яка може зацікавити науковця-лінгвіста. Вони численні (було нараховано 105 одиниць) і включають не тільки антропоніми – імена та прізвища персонажів, але й інші групи власних назв. Відповідно до класифікації, запропонованої Ши Ліцзянем, власні назви з роману “Червоний Гаолян” можуть бути поділені наступним чином:

1. Антропоніми:

1) власні імена: 余占鳌 Юй Чжаньао — дід автора; 余豆官 Юй Доугуань — батько автора;

2) Прізвиська, прізвиська, які, у свою чергу, можна поділити на повні (себто ті, що не включають у себе ім’я героя, як, наприклад, 黑眼 Чорне око — ватажок банди) та змішані (тобто ті, що включають у себе ім’я та характеристику героя, наприклад, 江小脚 Дрібноногий Цзян);

3) зооніми: Червоний 红, Зелений 绿 і Чорний 黑 — клички псів-ватажків, з якими боролися герої романі в одному з розділів;

4) міфоніми: 鲁班 Лу Бань — міфічний покровитель теслярів і будівельників; 佛 — Будда;

До того ж, хотілося б виділити, що у романі згадуються й імена реальних персоналій, як-от 毛泽东 — Мао Цзедун (1893-1976)- Голова Комуністичної партії Китаю та батько-засновник Китайської Народної Республіки; 李时珍 Лі Шичжень (1518-1593) - китайський лікар часів династії Мін, автор "Компендіуму лікарських речовин".

2. Топоніми:

1) топоніми, що позначають природно-фізичні об'єкти: ріка Мошуйхе (墨水河 — у перекладі Власової — “Чорна ріка” — річка в Китаї), гора Баймашань (白马山 - у перекладі Власової — “гора Білого Коня”);

2) топоніми, що позначають назви населених місць: 高密县- повіт Гаомі; 青島 — Циндао;

3) астроніми: 北斗 Північний Ковш (це китайська назва для сузір'я Великої Медведиці); 南斗 Південний Ковш (сузір'я, що охоплює шість зірок сузір'я Центавр)

4) локалізми (слова (або вирази), вживання яких обмежено певною областю, містом тощо і яке невідоме в літературному зразку даної мови [Гришина И. И.; 2010]): “Жаб'яча яма” (蛤蟆坑)

3. Назва музичних чи літературних творів: 三字经 “Трислів'я”; 本草纲目 “Компендіум лікарських речовин”.

4. Назви організацій (установ):

1) назви товариств: 铁板会 “Залізне братство” — об'єднання бандитів, до якого пізніше долучився Юй Чжаньао;

2) назви газет та періодичних видань: журнал 读者文摘 "Рідерз дайджест"

5. Назва історичної події:

1) назва кампаній: 文化大革命 “Культурна революція”;

6. Інші власні імена:

1) назви історичних формувань: “Восьма армія” - назва Народно-визвольної армії Китаю в 1937–1949 рр. н.

2) назва видів озброєння: “Браунінг” (白朗宁); “Арсака-39” (九九式步枪);

3) Хрононіми: епоха 三国 “Трицарства”;

Насамперед, вони виконують номінативну, ідентифікуючу та диференціюючу функції, які у романах можуть бути реалізовані за рахунок будь-яких груп власних назв. Номінативна функція власного імені полягає в його здатності назвати об'єкт, що ідентифікує функція полягає в можливості визначити, що об'єкт відноситься до

тієї чи іншої групи власних назв, диференціююча функція полягає в можливості розрізняти об'єкти з певних груп власних назв між собою [4; 124].

Антропоніми виконують у романах, крім основних функцій – номінативної, що ідентифікує та диференціює, ще й соціальну функцію. Соціальна функція відповідає за взаємодію між собою соціальних об'єктів, якими у разі є персонажі. Варто також зазначити, що антропоніми підбираються автором відповідно до власного бачення художнього твору, проте існують деякі норми, які впливають на його вибір.

Насамперед, це жанр художнього твору. Роман є представником жанру фантастичного реалізму, що зумовлює наявність реальних імен та персоналій. Межа між іменами реальних людей та видуманих автором персонажів дуже умовна, тому, якщо читач не має навіть базових уявлень та знань про історичний період, описаний у романі, то він може переплутати реальну персоналією з літературним героєм. Історичний контекст та місце дії також впливає на вибір автором антропонімів. Так як дія роману Мо Яня відбувається у першій половині XX ст. У Китаї, то він підбирає звичайні імена, які будуть підходити для часу та місця: 余占鳌 Юй Чжаньао.

Власні назви також виконують у романі емоційну функцію, покликану викликати в читачів певні емоції під час читання. Ці емоції можуть бути як позитивними, так і негативними, залежно від наміру автора та від бачення самого читача. Так, наприклад, ім'я коханки Діда автора — Ласка, не викликає в читача негативних емоцій, хоча вона, фактично, є спокусницею чоловіка своєї господині. А от зворотнім прикладом може слугувати ім'я командира Цзяоганської дивізії — Дрібноногого Цзяна, який, від початку твору та до заключних глав, був ворогом Юй Чжаньао — автор через ім'я з першого ж знайомства з персонажем налаштовує читачів на негатив до нього, хоча в кінці роману непримиренні вороги об'єднуються проти спільної загрози.

Емоційна функція може бути реалізована через топоніми. У власній назві 白馬山 - «гора Білого коня» слово “白” (білий) надає усій назві позитивну конотацію, що може викликати приємні емоції при його прочитанні. Хоча, тут треба взяти до уваги культурний контекст, оскільки білий колір у китайців асоціюється зі смертю, то, для китайського читача, слово буде мати негативну конотацію та викликатиме неприємні емоції.

Експресивна функція у романі Мо Яня реалізується за допомогою таких антропонімів, як прізвиська. Прізвиська показують ставлення персонажів один до одного, наприклад, за рахунок того, що виділяють у людині якусь характерну рису. Прізвиська посилюють те враження, яке персонаж робить на читача, показуючи його з, часом, несподіваного боку.

Так, наприклад, у романі є персонаж Чорне Око — ватажок “Залізного братства”. Оскільки сам автор не дає багато інформації про нього, то читачеві залишається лише здогадуватися про роль цього персонажа в романі. Якщо ж казати про характерні риси, то можна взяти до прикладу того ж Дрібноногого Цзяна, або ж Німого — людину з загону командира Юй Чжаньао. Автор не наділяє його цим прізвиськом ніякими негативними або позитивними рисами, але вказує на його особливість, а, точніше, ваду — він німий.

Експресивна функція у романах також може бути реалізована і за рахунок інших груп власних назв. Наприклад, словосполучення “Жаб’яча яма” (蛤蟆坑). У тексті роману це місце характеризується як “низина посеред низини, земля там особливо огрядна, води досить, і гаолян росте особливо густо”. Словосполучення складається з двох частин: слова “蛤蟆”, що українською перекладається як “жаба” та “坑”, у якого є декілька значень: основним є значення “яма, канава, заглиблення”, але цікаво, що одне з його значень це “вигрібна яма”. Тобто, цей топонім-локалізм несе в собі негативне забарвлення, яке передається як мовою оригіналу, так і мовою перекладу.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що власні назви в романі Мо Яня є значною групою лексичних одиниць, що виконують різні функції: номінативну, ідентифікуючу, диференціюючу, соціальну, емоційну та експресивну. Завдяки ним автор маніпулює настроями своїх читачів, налаштовує проти одних та змушує співчувати іншим. Своїми влучно підібраними назвами дає настільки точну інформацію про якийсь предмет або місце, що читачеві не потрібне подальше роз'яснення для того, щоб сформулювати своє ставлення до цього.

2.2. Залучення перекладацьких трансформацій при перекладі власних назв у романі Мо Яня “Червоний Гаолян”

Перекладацькі трансформації (ПТ) – технічні прийоми перетворення елементів вихідного тексту з метою досягнення еквівалентності перекладу, тобто збереження рівності змістовної, семантичної, стилістичної та функціонально-комунікативної інформації в оригіналі та перекладі.

Важливою проблемою дослідження теорії перекладу є встановлення причин появи перекладацьких трансформацій. Ряд лінгвістів, як-от А.Д. Швейцер, Л. К. Латишев, А. Л. Семенов та ін відзначали, що перекладацькі трансформації обумовлені розбіжностями систем вихідної мови та мови перекладу. У той же час, конкретні причини використання лінгвістичних трансформацій досі недостатньо вивчені. Умови вживання перекладацьких трансформацій у художньому тексті за класифікацією Л.К.Латишева та А.Л. Семенова передбачає використання змін, які враховують змістовні зміни тексту. На їхню думку, перекладацькі трансформації поділяються на дві великі групи: структурно-рівневі та змістовні. Перші трансформації не спричиняють зміну змісту тексту і лише змінюють мовний статус одиниць. До них відносять категоріально-морфологічні, синтаксичні, лексичні та стилістичні трансформації [17; 133-138]. Другі трансформації, до яких автори відносять ситуативно-семантичні трансформації, перерозподіл змісту, експлікацію та випрямлення, навпаки, безпосередньо впливають на зміну змісту тексту [17; 141].

Єдиної класифікації ПТ немає – у своїх роботах лінгвісти використовують різні підходи. Наприклад, А.Д.Швейцер ділить трансформації на чотири групи: – трансформації на компонентному рівні семантичної валентності (заміни);

- трансформації на прагматичному рівні;
- Трансформації на референціальному рівні;
- трансформації лише на рівні стилістичному [38].

Я.І.Рецкер виділяє два типи трансформацій: граматичні трансформації (у вигляді заміни частин мови або членів речення) та лексичні трансформації (конкретизація, генералізація, диференціація значень, антонімічний переклад та ін.) [29; 72-84].

Р.К.Миньяр-Білоручев у своїх роботах дотримується класифікації, де три види трансформацій: лексичні, граматичні, семантичні. До перших відносяться генералізація та конкретизація, до других – пасивізація, часткова заміна та заміна членів речення, об'єднання та членування; до третіх – смисловий розвиток, синонімічні та метафоричні заміни, антонімічний переклад та компенсація [25].

А.М.Фітерман та Т.Р. Левицька виділяють три типи перекладацьких трансформацій: стилістичні, граматичні, лексичні трансформації [22; 12-23]

А. Б. Шевнін та Н. П. Серов у своїй класифікації виділяють два основні типи перекладацьких перетворень: лексичні трансформації та граматичні трансформації.

Л. К. Латишев виділяє шість типів перекладацьких перетворень:

- лексичні перетворення,
- стилістичні перетворення,
- морфологічні перетворення,
- синтаксичні перетворення,
- трансформації змішаного виду [21].

А. Паршин також виділяє такі типи трансформацій, що застосовуються у процесі перекладу. Основні типи лексичних трансформацій, включають такі перекладацькі прийоми:

– перекладацьке транскрибування та транслітерація;
- Калькування та лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція).

Основні типи граматичних трансформацій включають:

- синтаксичне уподібнення (дослівний переклад);
- Членування пропозиції;
- Об'єднання пропозицій;
- Граматичні заміни (форми слова, частини мови або члена речення) [27].

Популярною в наукових колах є класифікація В.М. Комісарова. Він виділяє такі групи та види ПТ: лексичні трансформації, до яких він відносить транслітерацію, транскрибування, калькування та деякі лексико-семантичні заміни (модуляцію, конкретизацію та генералізацію); до граматичних – дослівний переклад, граматичні заміни (заміни членів речення, форм слова та часткові заміни) та членування речення. Комплексні трансформації також називають лексико-граматичними. До них відносяться експлікація (описовий переклад), антонімічний переклад та компенсація [18; 159].

Таким чином, з усього перерахованого вище ми бачимо, що існують різні точки зору щодо класифікації трансформацій, але більшість авторів сходяться в одному: основні види трансформацій – це граматичні та лексичні. У свою чергу, ці трансформації поділяються на підвиди.

Переклад власних назв вимагає не тільки точності та адекватності передачі значення, а й обліку лексико-стилістичних особливостей мови перекладу. У ході перекладу власних назв перекладачі стикаються з необхідністю здійснювати перекладацькі трансформації, які можуть включати заміни, адаптації, транскрипції або створення аналогів, щоб досягти оптимального поєднання точності, стилістичної відповідності та обліку культурно-мовних особливостей мови перекладу. [23]

Так, наприклад, ім'я другої бабусі автора китайською звучить як "恋儿", а в перекладі Н. Власової ми зтикаємося із варіантом "Ласка". Розглянемо детальніше.

Отже, ім'я "恋儿" транскрибується українською мовою "Леньер". В даному випадку, при перекладі був обраний варіант "Ласка", який звучить ближче за звуковою схожістю з фонетичною формою "Ляньер". Фонетична адаптація відіграє важливу роль при передачі звукової структури власних назв.

При перекладі імені "恋儿" українською мовою, перекладач скористався прийомом описового перекаду, замінивши китайські ієрогліфи на українське слово "Ласка". Така комплексна трансформація дозволяє зберегти смислову основу та емоційне забарвлення імені під час перекладу іншою мовою.

Ім'я "恋儿" в китайській мові має семантичне значення "улюблена дитина" або "любов до дитини". Однак, при перекладі було обрано ім'я "Ласка", що у контексті імені може передавати ніжність, ласку, прихильність та турботу. За сюжетом, коли Юй Чжаньао зустрів Ласку, їй було лише вісімнадцять років, тобто, можна казати про те, що вона була ще дитиною. У них була дитина, маленька п'ятирічна тітка автора на ім'я 香官 Сянгуань. Коли японці увійшли в село, де жила вагітна Ласка з дитиною та увірвалися в їхню хатину, мати була готова пожертвувати своїм тілом заради безпеки своєї дочки. Дитинку, на жаль, це не врятувало: японські солдати нещадно вбили її та згвалтували її мати. У цьому моменті й розкривається "любов до дітей".

Тобто, переклад імені "恋儿" як "Ласка" прагне передати емоційне забарвлення та смислові асоціації, пов'язані з ім'ям у китайській мові. Такий вибір перекладу дозволяє зберегти емоційний зв'язок та символічне значення імені, а також врахувати фонетичні та культурні особливості мови перекладу.

Розглянемо іншу діючу особу цієї історії: дядечка Лохана. Ім'я "罗汉" транскрибується українською мовою як "Луохан". Оскільки в українській мові

відсутній точний еквівалент для імені "罗汉", під час перекладу було обрано варіант "Лохан", який звучить ближче за звуковою схожістю з фонетичною формою "Луохан" та є більш природньою та зручною для українського реципієнта. Також, у цьому імені є й культурна конотація: ім'я "罗汉" має зв'язок з буддизмом і позначає високо освіченого або досягнувшу просвітлення людину. В українському контексті термін "Лохан" може асоціюватися з духовністю, мудрістю та особливою духовною практикою. Однак, в українській мові може бути не настільки поширеним вживання цього терміну, і його значення може бути менш поширеним або зрозумілим для носіїв української мови. При перекладі було використано прийом "транскрипція", імітуючи китайське звучання імені.

Переклад імені "罗汉" як "Лохан" дозволяє зберегти фонетичну близькість та звучання оригінального імені, а також враховує культурні та релігійні конотації, пов'язані з ім'ям. Однак важливо пам'ятати, що реакція та розуміння цього імені в українському контексті може бути залежним від знання історичних та релігійних аспектів, пов'язаних з ім'ям "Лохан".

У романі також був персонаж, який займався вбивством собак та приготуванням їхнього м'яса, щоб подавати його у своєму закладі. Його прізвище "高丽棒子" з китайської мови, що Власова переклала як "Корейська Дубина". Такий переклад може викликати низку питань та особливостей, які варто розглянути:

По-перше, "高丽棒子" має негативні та дискримінаційні конотації щодо корейців і відноситься до стереотипного образу корейського народу в Китаї. Переклад "Корейська Дубина" українською також може бути сприйнятий як образливий або негативний, оскільки він відображає негативне ставлення до корейців. Переклад є дослівним, а отже, використано граматичну трансформацію.

По-друге, при перекладі власних назв важливо враховувати культурний контекст цільової мови. В даному випадку переклад "Корейська Дубина" може не

відображати українську культуру або стереотипи, пов'язані з корейцями. Такий переклад може спричинити непорозуміння чи негативну реакцію в українського читача, хоча перекладачка добре вправилася з передачею цієї негативної конотації.

Далі розглянемо дитяче ім'я бабусі автора – 九儿, або, в перекладі, “Дев'яточка”. У Старому Китаї при народженні немовля отримувало, крім офіційного, ще й «молочне» ім'я, причому найчастіше спеціально давали якесь неблагозвучне, щоб злі духи не посоромилися на «непотрібну» дитину.

Ім'я "九儿" складається з двох частин. "九" означає "дев'ять", а "儿" - суфікс, який може використовуватися для позначення приналежності або привернення уваги до обличчя. Переклад "Дев'яточка" відображає семантику оригінального імені, вказуючи на число "дев'ять" і додаючи “пестливо-суфіксне” закінчення. Тобто, перекладачка скористалася тут граматичною трансформацією: дослівний переклад.

У китайській культурі число "дев'ять" має символічне значення та асоціюється з повнотою, довголіттям та щастям. Використання імені "Дев'яточка" українською мовою може не відображати ці символічні асоціації та культурні нюанси, пов'язані з ім'ям у китайській культурі.

Переклад "Дев'яточка" може бути сприйнятий українськими читачами як ніжне чи миле ім'я, особливо в контексті використання для звернення до дитини чи близької людини. Однак, сприйняття імені може відрізнитися залежно від культурних знань та контексту використання.

Загалом переклад імені "九儿" як "Дев'яточка" українською мовою вловлює деяку семантику оригінального імені. Однак воно може втратити деякі культурні асоціації та нюанси, пов'язані з ім'ям у китайській культурі. При перекладі імен важливо враховувати контекст, культурні аспекти та прагнути передати основний зміст та символіку імені, щоб забезпечити його найбільш точно та адаптоване сприйняття цільовою мовою.

Окремої уваги заслуговує відношення перекладачки до топонімів. Наприклад, читаючи роман, читач зтикається з наступним реченням: “高粱的茎叶在雾中滋滋乱叫，雾中缓慢地流淌着在这块低洼平原上穿行的墨河水明亮的喧哗，一阵强一阵弱，一阵远一阵近”， що Н. Власова переклала як: “Листя гаоляна шелестіло в тумані, а Мошуйхе — Чорна річка, що повільно текла цією болотистою рівниною, — дзюрчала; звук то посилювався, то стихав, здавався то далі, то ближче”. Як ми можемо побачити, перекладачка навела відразу два переклади, послуговуючись двома методами лексичних перекладацьких трансформацій: перший метод — транскрипція, а творка перекладу намагалася звуконаслідуванням навести переклад топоніма, а другий — калька. Одне зі значень китайського слова 墨 - “чорнила”, тому, напевно, Н. Власова вирішила замінити іменик “чорнила” на прикметник “чорний”, задля спрощення сприймання. Так само і з назвою гори 白马山 (Баймашань — гора Білого Коня). До речі, цікаве спостереження: при перекладі було поміняно місцями другий та третій склади (墨河水 mòhéshuǐ у перекладі стало “Мошуйхе”).

Наступний антропонім, а, точніше, прізвище, яке ми розглянемо, належить епізодичному, для читача, герою, але був дуже важливою фігурою для дідуся автора – 余大牙, у перекладі відомий як “Зубатий Юй”. Про нього нам відомо мало: він приходитьсЯ Юй Чжаньао дядьком, який виховував його змалечку. Він воював на боці племінника, завідував складом, до поки командир Юй був вимушений розстріляти свого дядька за те, що той звалтував дівчину на ім’я Лінцзи.

У нас немає опису зовнішності Зубатого Юя, але, судячи з його прізвища, ми можемо здогадатися, що в нього була незвичайна щелепа. Прізвище “余大牙” у китайській мові можна трактувати буквально як “надмірно великий зуб”. Варіант “Зубатий Юй” українською мовою ґрунтується на даній семантиці. Переклад є

зрозумілим і відповідає змісту та призначенню прізвиська, враховуючи культурні асоціації та норми мови-приймача.

Також, при перекладі прізвиська "Зубастий Юй" українською мовою, перекладач може звернути увагу на стилістичні особливості мови-приймача. Подібний переклад може передавати грайливий, кумедний або характерний для кличок характер, який пов'язаний із вихідним ім'ям.

Іншим цікавим прикладом є ім'я Лінцзи, тої самої дівчини. У тексті роману знаходимо наступну характеристику: “十七岁的玲子姑娘，当时是我们村第一号美女”， що в перекладі українською: “Сімнадцятирічна Лінцзи на той час мала славу першої красуні в нашому селі”. Було необхідно привести цю цитату, оскільки в імені цієї героїні скрито її опис. Ім'я “玲子” можна розподілити на два ієрогліфи: ієрогліф “玲”, що перекладається як “яскравий або добре виглядаючий” [5] та ієрогліф “子” — дитина. Тобто, користуючись прийомом “калькування”, ми отримуємо “добре виглядаюча дитина”, що підходить під опис, що надається в романі. авторка перекладу вирішила залишити оригінальне звучання імені, скориставшись прийомом “транскрипції”.

Як уже було зазначено, імена та прізвиська героїв можуть підказати читачеві їхню подальшу долю. Наприклад, ім'я епізодичного героя – 路喜 (Лусі, що буквально перекладається як “придорожна радість”), немовляти, якого знайшла подруга бабусі автора.

Мо Янь пише: “爹十八，娘十八，月亮正晌参正西，生了个孩子叫路喜。爹已娶了西村大脚张二姐，娘就要嫁给东村疤眼子。痛抛掉亲骨肉，爹擤鼻涕嗤嗤嗤，娘抹眼泪唏唏唏，堵着嘴巴不敢哭，怕被路上行人知。路喜路喜路上喜，谁家捡着谁家儿。”， що було перекладено наступним чином: «Батькові вісімнадцять, матері теж, коли місяць висів прямо над головою, народився наш синок на ім'я Лусі, тільки от батько вже одружений з великоногою Другою сестрицею Чжан із Західного села, а мати

повинна ось-ось вийти за хлопця в шрамах зі Східного села. Вони скріплюючи серце змушені кинути свою кровиночку, батько ридає, та й мати втирає сльози, затикає рота, щоб не розплакатися, боїться, що перехожі почують. Ах, Лусі, Лусі, радість придорожня, хто тебе підбере, тому ти станеш сином”. Ім’я цього персонажа є також прикладом іронічності Мо Яня; автор, даючи таке ім’я своєму нереві та наділяючи його такою історією намагається викликати у читача співчуття до цього персонажа. Тобто, це є гарним прикладом психологічної взаємодії засобом надання імені.

Отже, як ми бачимо, роман “переповнений” різними героями, головними та другорядними, навіть епізодичними, але Мо Янь приділив свою увагу кожному, наділяючи їх такими іменами та прізвиськами, які б могли схарактеризувати персонажа навіть, наприклад, без опису його зовнішності або рис характеру, а перекладачка Н. Власова, послуговуючись різними перекладацькими трансформаціями, якісно переклала власні назви, зберігаючи оригінальні задуми та бачення автора.

Висновок до розділу II.

Переклад власних назв — це трудомісткий процес, який залежить не лише від рівня володіння перекладачем мовою перекладу, але й його пізнаннях у культурі носіїв мови з якої та на яку мови він перекладає, оскільки перекладач, як професіонал, має розуміти усі тонкощі та натяки, що залишає за собою автор у оригіналі.

Завдяки класифікації, наданої китайськими вченими-лінгвістами, нам вдалося класифікувати власні назви, які зустрічалися в романі Мо Яня “Червоний Гаолян”. Найбільшою групою, яку вдалося виділити в класифікації, виявилася група антропонімів.

Окрім цього, ми змогли визначити й основні функції власних назв у романі Мо Яня зокрема, та художньої літератури в цілому, а саме: номінативна, ідентифікуюча, диференціююча, соціальна, емоційна та експресивна.

Нами було систематизовано знання про перекладацькі трансформації, наведені приклади їх ефективного використання Н. Власовою під час перекладу оригіналу роману Мо Яня. Ми розглянули класифікацію перекладацьких трансформацій та нам вдалося використати її для аналізу тексту перекладу.

Висновок

У результаті проведеної нами роботи нам вдалося з'ясувати:

1) Ономастика — розділ мовознавства, що вивчає власні назви. Сучасна ономастика - це комплексна наукова лінгвістична дисципліна, яка має своє коло проблем і методів. Ономастичні дослідження, виявляють шляхи міграції окремих етносів, виявлення місць їхнього колишнього проживання, встановлення більш давнього стану окремих мов, а також визначення мовних та культурних контактів різних етносів.

2) Історія дослідження власних назв у східній та західній парадигмах має багатовікову історію. Наразі, проблема визначення, класифікації та опису власних назв більше розвинута на Заході, оскільки дослідження там почали проводитися набагато раніше, аніж на Сході. Не дивлячись на це, китайські науковці, користуючись досвідом та науковими здобутками своїх західних колег, намагаються розроблять власні теорії а класифікації для визначення позиції онімів у сучасній китайській мові.

3) У ході написання роботи нами було наведено та розглянуто класифікації, розроблені як вітчизняними вченими, так і зарубіжними. При дослідженні класифікацій власних назв, нами було виявлено, що на данному етапі розвитку китайської ономастики відчувається нестача наукової літератури, присвяченої сучасним дослідженням у цій галузі. Щодо класифікацій перекладацьких трансформацій, то їх наведено такій кількості, що можна казати про високу розвиненість цієї галузі, що також засвідчує достатню кількість наукових робіт, присвячених цій темі.

4) Під час проведення аналізу роману було виявлено, що найчастотнішими власними назвами, які зустрічалися в тексті, були імена живих людей або їх прізвиська. Шляхом порівняння, встановлено, які перекладацькі прийоми були використані для коректної та адекватної передачі власних назв. Базуючись на

проведеному в цій роботі аналізу, можна заявити, що Мо Янь розробив якісну систему імен та назв для свого роману. Підібрані їм оніми добре характеризують персонажів, предмети або локації, які вони називають. Щодо тексту переклау, Н. Власова добре впоралася з передачею тонкощів та особливостей власних назв, які використав у своєму романі Мо Янь. Усі імена героїв заключають у собі характеристики, якими їх наділив автор, що свідчить про майстерність та високий професіоналізм перекладачки.

Використані джерела

1. Christiane Nord. St. Jerome, 1997- 154 p.
2. Gardiner A.H. The theory of proper names. – Oxford University press, 1954. – 78 p.
3. Ахметзянова Л.М. Проблема семантики имени собственного // Вестник Казанского государственного университета культуры и искусств. – 2010. - №1. –С. 67-78.
4. Бондалетов В.Д. Русская ономастика. – М.: Просвещение, 1983. – 224 с.
5. Боровикова Н.В. Имя собственное как знак в языке и речи// Вестник ИГЛУ. – 2010. – №1. – С.13 -19.
6. Ван Ли. Части речи // Новое в зарубежной лингвистике. – 1989. – №22. – С. 37-53.
7. Васильева С. П., Ворошилова Е. В. Литературная ономастика. – федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего образования Красноярский государственный педагогический университет им. ВП Астафьева, 2009.
8. Вине Ж. П., Дарбельне Ж. Технические способы перевода //Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. – 1978. – С. 157-167.
9. Власова Н. «Красный Гаолянь» - [Электронный ресурс] - Режим доступа до ресурсу: https://sharlib.com/read_427311-1
10. Дашеева В.В. Китайские антропонимы: вопросы истории, семантики и функционирования. – Улан-Удэ: Издательство Бурятского университета, 2014. – 242 с.
11. Дзира Я. І. Ономастика // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наукова думка, 2010.
12. Духовная культура Китая: энциклопедия в 6 томах/ Гл. ред. М.Л. Титаренко. – М.: Восточная литература, 2006. – Т.1. Философия / Под ред. М.Л. Титаренко, А.И. Кобзев, А.Е. Лукьянов. - 727 с.
13. Ермолович Д.И. Имена собственные на стыке языков и культур. – М.: Р.Валент, 2001. – 200 с. с.
14. Ермолович, Дмитрий Иванович Имена собственные: теория и практика межъязыковой передачи. — М.: Р.Валент, 2005
15. Иванов, А.О. Безэквивалентная лексика / А.О. Иванов. – СПб : Типография издательства СПбГУ, 2006. – 200 с.
16. Кобзев А.И. Философия китайского неоконфуцианства. – М.: Восточная литература, 2002. – 606 с.

17. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. – М.: Высш. шк., 1990. – 253 с.
18. Комиссаров, В. Н. Лингвистика перевода. – М.: ЛКИ, 2007. – 165 с.
19. Кондрашевский С. А. Особенности синтаксического оформления прилагательных в современном китайском языке //Л75 Ломоносовские чтения. Востоковедение: тезисы докла. – 2010. – С. 230.
20. Курдюмов В.А. Курс китайского языка: Теоретическая грамматика. – М.:Цитадель-трейд, 2005. – 576 с.
21. Латышев, Л. К. Эквивалентность перевода и способы ее достижения. – М.: «Международ. отношения», 1981. – 248 с.
22. Левицкая Т., Фитерман А. Почему нужны грамматические трансформации при переводе?//Тетради переводчика – Вып. 8: Международ. отношения. – М., 1971. – С.12-23
23. Мамрак А. В. Функция как системообразующий фактор и ее преломление в словообразовании //Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Мовознавство. – 2009. – №. 17, вип. 15 (2). – С. 88-94.
24. Мартине А. Основы общей лингвистики // Новое в лингвистике. М.: Издательство иностранной литературы, 1963. Вып. 3. С. 366-566.
25. Миньяр-Белоручев Р.К. Теория и методы перевода. – М.: Московский лицей, 1996. – 208с.
26. Михельсон А. Д. Словарь иностранных слов , 1865
27. Паршин А. Теория и практика перевода. – СПб.: СГУ, 1999. – 202 с.
28. Подольская, Наталья Владимировна. Словарь русской ономастической терминологии; Отв. ред. А. В. Суперанская; АН СССР, Ин-т языкознания. - 2-е изд., перераб. и доп. - Москва : Наука, 1988. - 187 с
29. Рецкер Я.И. Что же такое лексические трансформации? "Тетради переводчика" №17, М.: Международные отношения, 1980. – С.72-84
30. Софронов М.В. Китайский язык и китайская письменность. Курс лекций. – М.: АСТ: Восток-Запад, 2007. – 638 с.
31. Суперанская А.В. Общая теория имени собственного. – М.: Наука, 1973. — 367 с.
32. Суперанская А.В. Теория и методика ономастических исследований. – М.: Либроком, 2009. – 258 с.

33. Топоров В.Н. Имя как фактор культуры//Всесоюзная научно-практическая конференция «Исторические названия – памятники культуры». – М., 1989. – С. 125 – 129.
34. Торчинов Е.А. Пути философии Востока и Запада: познание запредельного.- СПб.: Азбука-классика, 2007. – 329 с.
35. Фонякова, Ольга Игоревна. Имя собственное в художественном тексте : Учеб. пособие / О. И. Фонякова; ЛГУ. - Ленинград : ЛГУ, 1990. - 103,[1] с. : ил.; 20 см.
36. Хамаева Е.А. Китайские антропонимы: монография. – Иркутск: МГЛУ ЕАЛИ, 2015. – 308 с.
37. Хамаева Е.А. О современном состоянии ономастической терминологии в китайской и русской лингвистиках// Вестник ИГЛУ. – 2009. – №2. – С. 148 – 152.
38. Швейцер А.Д. Теория перевода. Статус, проблемы, аспекты. – М.: Наука, 1988. – 364 с.
39. 刘元。取名:中国人取名命名完全手册; 北京:海潮出版社, 2004
40. 石立坚 - 语文研究, 1985 [Электронный ресурс] - Режим доступа до ресурсу:
<http://www.cqvip.com/main/none.aspx?lngid=1003126242>
41. 红高粱 - [Электронный ресурс] - Режим доступа до ресурсу:
<https://www.shutxt.com/mz/6767/>